

فراتر از خبر

درگیری‌های تنگه هرمز؛ چانه‌زنی گذرا یا بحرانی طولانی‌مدت؟

راديو فردا

کمتر از یک دقیقه پیش

شماری از کشتی‌ها در خلیج فارس در حال عبور از تنگه هرمز

درگیری‌های اخیر میان ایران و آمریکا بر سر عبور کشتی‌ها از تنگه هرمز، بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های بین‌المللی داشته است و بسیاری از تحلیلگران آن را نه صرفاً یک رویارویی نظامی، بلکه نشانه‌ای از تشدید بی‌اعتمادی میان تهران و واشینگتن و تلاش دو طرف برای تغییر موازنه قدرت در آستانه مذاکرات احتمالی ارزیابی کرده‌اند.

خطر شعله‌ور شدن دوباره جنگ

روزنامه نیویورک‌تایمز در گزارشی با عنوان «حملات به نفتکش‌ها خطر شعله‌ور شدن دوباره جنگ را افزایش می‌دهد»، به نقل از تحلیلگران نوشت که حملات ایران به نفتکش‌ها در شرایطی صورت گرفت که ایران بیم آن داشت کنترل تنگه هرمز را که تازه به دست آورده، بر اثر مذاکرات کند و بی‌نتیجه با واشینگتن به تدریج از دست بدهد.

این روزنامه نوشت: با این حال، ایران با حمله دوباره به نفتکش‌ها بیش از حد خطر کرده و ممکن است یک جنگ بزرگ با ایالات متحده را دوباره شعله‌ور کند. نیویورک‌تایمز افزود تاریخ نشان می‌دهد که ایران حاضر است حتی زمانی که ممکن است متحمل خسارات سنگینی شود، بر مواضع خود پافشاری کند.

ولی نصر، تحلیلگر مسائل ایران، به نیویورک‌تایمز گفته که تفاهم‌نامه میان ایران و آمریکا، «هر روز بیشتر شبیه یک سراب می‌شود».

او افزود: «برداشت تهران از این تفاهم‌نامه این است که آمریکا درگیر تلاش هماهنگی است تا کنترل تنگه هرمز را از دست ایران خارج کند، جایگاه ایران در لبنان را تضعیف نماید و قدرت خود را دوباره بازیابد تا فشار بیشتری بر ایران وارد کند یا به جنگ بازگردد».

در حالی که حملات اخیر در میانه مراسم تشییع جنازه علی خامنه‌ای، رهبر کشته‌شده جمهوری اسلامی، صورت گرفته، نیویورک‌تایمز می‌گوید مقام‌های جمهوری اسلامی تصمیم گرفتند به جای صبر کردن برای پایان این مراسم، در میانه آن حمله کنند.

این رسانه همچنین به نقل از تحلیلگران افزود این تصور در ایران که در جنگ اخیر بر آمریکا و اسرائیل غلبه کرده، احتمالاً به شکل‌گیری رویارویی دوباره با واشینگتن کمک کرده است.

سوزان مالونی، پژوهشگر ارشد مؤسسه بروکینگز در واشینگتن، در این زمینه گفت: «با توجه به این‌که آن‌ها این بمباران سنگین از سوی آمریکا و اسرائیل را تحمل کرده‌اند، احتمالاً احساس امنیت زیادی می‌کنند».

او افزود: «فکر می‌کنم زمان‌بندی حملات، همزمان با مراسم تشییع، نشان‌دهنده نوعی پیروزی طلبی از سوی حکومت است؛ این‌که آن‌ها سرانجام، در اصل، خود را از جنگ بیرون کشیده‌اند. آن‌ها توانسته‌اند کشته‌های خود را دفن کنند و همچنان پاسخ حملات را بدهند. قطعاً در این موضوع پیامی وجود دارد».

آمادگی آمریکا برای جنگی نسبتاً طولانی

در حالی که عبور و مرور از تنگه هرمز پیش از جنگ اخیر آمریکا و اسرائیل علیه ایران آزادانه انجام می‌شد، تحلیلگران معتقدند که پیام اصلی ایران این است که قصد دارد کنترل تازه‌ای از سوی خود بر این گلوگاه حیاتی اعمال کند. با این حال، این تلاش‌های ایران همان‌طور که تحلیلگران گفته‌اند، پرخطر است.

این تصور در میان مقام‌های ایران وجود دارد که با نزدیک شدن به انتخابات میان‌دوره‌ای کنگره آمریکا، دونالد ترامپ رئیس‌جمهور این کشور حاضر نخواهد شد جنگی جدید را آغاز کند؛ اما ترامپ با حمله لفظی شدید خود به مقام‌های جمهوری اسلامی تصریح کرد که ایالات متحده ممکن است حملات شدیدتری علیه ایران انجام دهد.

وبسایت اکسیوس در این زمینه نوشت که کاخ سفید خود را برای جنگی آماده می‌کند که ممکن است به تبادل آتش چندروزه یا حتی چند هفته‌ای با ایران بر سر تنگه هرمز تبدیل شود. مقام‌های آمریکایی به این رسانه گفته‌اند که مدت و شدت این کارزار جدید کاملاً به اقدامات بعدی تهران بستگی دارد.

اکسیوس همچنین به نقل از مقام‌های آمریکایی افزود که کاخ سفید معتقد است فضای بیشتری برای تشدید فشار دارد، زیرا صدها نفتکش در هفته‌های اخیر توانسته‌اند از طریق تنگه، خلیج فارس را ترک کنند.

به گفته این مقام‌ها، این موضوع نگرانی‌های داخل دولت آمریکا را کاهش داده که درگیری دوباره ممکن است بلافاصله باعث جهش شدید قیمت نفت شود.

«عصبانیت ترامپ» و «مقاومت طلبی» در ایران

اما در بریتانیا، روزنامه گاردین در مقاله‌ای تحلیلی نوشت که می‌توان بحران اخیر، از جمله درگیری در تنگه هرمز، را صرفاً نتیجه هم‌زمانی دو عامل دانست: عصبانیت ترامپ از مسائل ناتو و فضای سوگ و مقاومت‌طلبی در ایران. در این حالت می‌توان امیدوار بود که این وضعیت موقت باشد، زیرا ترامپ هنوز امکان مذاکره را کاملاً رد نکرده و درباره خروج اسرائیل از لبنان، که یکی از خواسته‌های مهم ایران است، صحبت کرده است.

نویسنده این تحلیل بلافاصله خوش‌بینی درباره فروکش کردن بحران اخیر را احتمالاً اشتباه دانست و افزود: دلیل آن این است که ممکن است تصمیم‌گیری‌ها دیگر در دست دیپلمات‌های ایران نباشد، بلکه نیروهای نظامی نقش اصلی را پیدا کرده باشند.

گاردین نوشت که اقدامات اعتمادساز قبلی شکست خورده و خطر ادامه چرخه درگیری وجود دارد. این روزنامه به نقل از تحلیلگران افزود که ترامپ نیز احتمالاً نتیجه تصمیمات خودش را دیده؛ زیرا او توافقی مبهم را پذیرفت که بسیاری از مسائل را به آینده موکول کرده است.

گاردین نوشت برای ایران، کنترل تنگه هرمز مهم‌ترین ابزار چانه‌زنی است و هر اقدامی که عبور آزاد کشتی‌ها را بدون توافق گسترده‌تر ممکن کند، از دید تهران به معنای از بین رفتن این اهرم است.

به نوشته این روزنامه، در مقابل، آمریکا معتقد است ایران از توافق فراتر رفته و موضوع بازگشایی مسیر کشتیرانی را به گروگان گرفته است.

در فرانسه نیز روزنامه لوموند، نوشت که درگیری‌های جدید، بیش از آن که فقط یک اقدام نظامی باشد، نشان‌دهنده بی‌اعتمادی عمیق تهران به نیت واشنگتن در مذاکرات است.

بحران بی‌اعتمادی میان ایران و آمریکا

این روزنامه فرانسوی به نقل از تحلیلگران افزود که هیچ‌یک از دو طرف فعلاً خواهان جنگ تمام‌عیار نیستند، بلکه از فشار نظامی و تهدیدها برای بهبود موقعیت خود در مذاکرات استفاده می‌کنند. با این حال، خطر اصلی این است که محاسبه اشتباه یا واکنش شدید یکی از طرفین، بحران را از کنترل خارج کند.

اما دنی سیتزینوویچ، رئیس پیشین بخش ایران در سازمان اطلاعات نظامی ارتش اسرائیل و کارشناس مسائل ایران، در مطلبی که در شبکه ایکس منتشر کرد، نوشت رویدادهای اخیر بار دیگر نشان می‌دهد که دولت آمریکا درک درستی از ایران ندارد.

او افزود که مسئله، یک کشمکش میان «میان‌روها» و «تندروها» نیست، بلکه واقعیت ساده این است که ایران هیچ قصدی برای بازگشت به وضعیت موجودی که در تنگه هرمز در پیش از جنگ حاکم بود ندارد.

به گفته این تحلیلگر، ایالات متحده توانایی تشدید تنش را دارد، اما ایران نیز ابزارهای قابل‌توجهی برای پاسخ در اختیار دارد؛ از جمله مختل کردن تردد در تنگه باب‌المندب گرفته تا هدف قرار دادن زیرساخت‌های ارتباطی زیرآبی و مسیرهای تجاری عبوری از منطقه؛ و هنگامی که چرخه تشدید تنش آغاز شود، متوقف کردن آن بسیار دشوار است.

این مطلب بخشی از:

فراتر از خبر

بایگانی

ایران

